

**MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

PROJEKT Z DNIA 31.03.2014r.

**PROGRAM OPERACYJNY
POMOC ŻYWNOŚCIOWA
2014 – 2020**

WARSZAWA, ...2014 r.

	<i>SPIS TREŚCI</i>	<i>Nr strony</i>
1.	OKREŚLENIE PROGRAMU	2
2.	FORMAT PROGRAMU	2
2.1	Sytuacja.....	2
2.1.1	Określenie rodzaju lub rodzajów deprivacji materialnej, które mają być objęte pomocą oraz uzasadnienie ich wyboru.....	2
2.1.2	Wskazanie rodzaju lub rodzajów deprivacji materialnej, które mają być objęte programem operacyjnym.....	3
2.2	Deprivacja materialna będąca przedmiotem pomocy.....	3
2.2.1	Opis.....	3
2.2.2	Systemy krajowe.....	5
2.3.	Inne.....	6
3.	REALIZACJA	7
3.1	Określenie osób najbardziej potrzebujących.....	7
3.2	Wybór operacji.....	7
3.3	Wybór organizacji partnerskich	9
3.4	Komplementarność z EFS... ..	9
3.5	Struktura instytucjonalna	11
3.6	Monitorowanie i ewaluacja.....	12
3.7	Pomoc techniczna.....	13
4.	ZAANGAŻOWANIE ZAINTERESOWANYCH PODMIOTÓW	14
5.	PLAN FINANSOWY	15
5.1.1	Plan finansowy programu operacyjnego wskazujący roczne zobowiązania Funduszu i odpowiedniego współfinansowania krajowego programu operacyjnego (w EUR).....	16
5.1.2	Plan finansowy wskazujący kwotę łącznych środków finansowych w ramach wsparcia z programu operacyjnego z podziałem na rodzaje deprivacji materialnej objęte pomocą, a także odpowiadające im środki na działania na rzecz włączenia społecznego (w EUR).....	17
	ZAŁĄCZNIKI	
1.	Ewaluacja ex-ante	
2.	Opis sposobu uwzględnienia uwag ewaluacji ex-ante	

1. OKREŚLENIE PROGRAMU

państwo członkowskie: POLSKA

nazwa programu operacyjnego:

PROGRAM OPERACYJNY POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014-2020

nr CCI:

2. FORMAT PROGRAMU

Niniejszy Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, zwany dalej „PO PŻ”, jest krajowym programem operacyjnym oferującym żywność lub podstawową pomoc materialną (PO I), o którym mowa w art. 2 pkt 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym¹ (Dz. Urz. UE L 72 z 12.03.2014 r., str. 1) zwanego dalej rozporządzeniem FEAD.

2.1 Sytuacja

2.1.1. Określenie rodzaju lub rodzajów deprivacji materialnej, które mają być objęte pomocą oraz uzasadnienie ich wyboru

Pomoc żywnościowa jest jedną z najważniejszych form wsparcia dla osób najuboższych, ponieważ potrzeby w zakresie zaspokojenia głodu i pragnienia należą do podstawowych potrzeb fizjologicznych człowieka. Zaspokojenie ich na odpowiednim poziomie warunkuje inne aktywności.

Celem PO PŻ będzie zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących i przyczynianie się do włączenia społecznego.

W Polsce w 2012 r. liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym² wynosiła 10,1 mln, co stanowiło 26,7% całej ludności wobec 24,8% średnio w Unii Europejskiej (UE)³. Zagrożonych ubóstwem było ok. 6,5 mln osób (17,1% ludności), doświadczających pogłębionej deprivacji ok. 5,1 mln osób (13,5% ludności) i ok. 2,1 mln osób żyjących w gospodarstwach domowych z niską intensywnością pracy (6,8% ludności). Wprawdzie od 2008 r. w Polsce liczba zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

¹ Fond Europeen d'Aide aux plus Demunis.

² Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym jest wypadkową trzech kryteriów stosowanych do statystycznego pomiaru ubóstwa w Polsce (wskaźniki europejskie przyjęte dla strategii Europa 2020 w Unii Europejskiej (UE):

- rodzina (gospodarstwo domowe) jest zagrożone ubóstwem jeżeli jej dochód jest niższy niż 60% mediany dochodów w danym kraju. *Poland – National target for the reduction of poverty and social exclusion,*
- rodzina uznawana jest za będącą w sytuacji pogłębionej deprivacji materialnej jeżeli deklaruje, że nie może zaspokoić z powodów finansowych co najmniej czterech z dziewięciu podstawowych potrzeb. *Poland – National target for the reduction of poverty and social exclusion.,*
- rodzina uznawana jest za żyjącą w sytuacji bardzo niskiej intensywności pracy jeżeli czas pracy członków rodziny był niższy niż 20% pełnego rocznego czasu pracy. *Poland – National target for the reduction of poverty and social exclusion.*

³ Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dotyczy osób w gospodarstwach domowych i jest obliczany na podstawie prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny badania EU-SILC.

obniżyła się o blisko 1,4 mln osób, to jednak zwiększyła się liczba zagrożonych ubóstwem o ok. 125 tys. W tym samym okresie zmalała liczba osób zagrożonych materialną deprawacją o 1,6 mln i o 381 tys. liczba osób zagrożonych niską intensywnością pracy. Polska pomimo wyraźnej poprawy w zakresie warunków życia nadal należy do grupy krajów o wysokim poziomie zagrożenia ubóstwem.

W 2011 r. spośród 13,2 mln gospodarstw domowych, brak możliwości finansowych zapewnienia posiłku składającego się z mięsa, ryb deklarowało ok. 2,1 mln tj. 15,7% gospodarstw domowych, z czego 1,5 mln doświadczało pogłębionej deprawacji materialnej, 0,8 mln zagrożenia ubóstwem, a 0,4 mln niskiej intensywności pracy.

Gospodarstwa deklarujące brak możliwości zaspokojenia ze względów finansowych spożywania mięsa, ryb (lub wegetariańskiego odpowiednika) co drugi dzień, zamieszkiwało łącznie ok. 5,3 mln osób (14,1% populacji ogółem), w tym ok. 1,7 mln dzieci⁴.

Według wyników badań GUS⁵ w 2012 r. przeciętny miesięczny poziom wydatków w przeliczeniu na jedną osobę dorosłą w rodzinach zagrożonych skrajnym ubóstwem⁶ wyniósł 422 zł, z czego prawie połowę, ok. 46 % stanowiły wydatki na żywność i napoje. Na wszystkie pozostałe potrzeby wydawano w tych gospodarstwach ok. 145 zł na osobę, to jest ponad pięciokrotnie mniej niż w rodzinach żyjących powyżej minimum egzystencji.

Osobom i rodzinom w ciężkiej sytuacji życiowej, wsparcie udzielane jest w ramach pomocy społecznej, która jednak zabezpiecza ich potrzeby na poziomie nieco wyższym niż minimum egzystencji⁷.

2.1.2. Wskazanie rodzaju deprawacji materialnej, która ma być objęta programem operacyjnym

PO PŻ będzie wspierał osoby i rodziny podlegające deprawacji materialnej polegającej na braku możliwości zaspokojenia potrzeb żywnościowych i polegać będzie na pomocy rzeczowej w formie artykułów spożywczych lub w formie posiłku.

2.2. Deprawacja materialna będąca przedmiotem pomocy

2.2.1 Opis

Pomoc żywnościowa jest najbardziej wymiernym wsparciem dla osób najbardziej potrzebujących, bowiem dotyczy artykułów pierwszej potrzeby w każdym gospodarstwie domowym. Pomoc w ramach PO PŻ nie zaspokoi wszystkich potrzeb żywieniowych, ale uzupełni niedobory związane z ograniczeniami finansowymi takich osób i rodzin. Zaoszczędzone tym samym środki osoby i rodziny będą mogły przeznaczyć na inne potrzeby.

⁴ Główny Urząd Statystyczny, *Dochody i warunki życia ludności, Na podstawie badania EU-SILC 2011*, Warszawa 2012.

⁵ *Europejskie badanie dochodów i warunków życia (EU-SILC) w 2012 roku, GUS 2013r.*

⁶ Granica ubóstwa przyjęta na poziomie minimum egzystencji, zwane także minimum biologicznym, które wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Zaspokajanie potrzeb na tym poziomie i zakresie rzeczowym umożliwia jedynie przeżycie.

⁷ Minimum egzystencji szacowane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych jako granica ubóstwa skrajnego i szacowane jest na podstawie stałego koszyka, który zapewnia zaspokojenie wyłącznie niezbędnych potrzeb.

Pomoc udzielana będzie w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które będą przekazywane bezpłatnie.

Wybór artykułów spożywczych planowanych do dostarczenia w ramach PO PŻ będzie dokonywany przez Instytucję zarządzającą (IZ) w porozumieniu z Instytucją pośredniczącą (IP) oraz organizacjami partnerskimi ze szczególnym uwzględnieniem wymogów żywieniowych oraz konieczności zapewnienia artykułów spożywczych pochodzących z różnych grup towarowych (zbilansowanej diety). Główne czynniki, które będą brane pod uwagę przy wyborze tych artykułów to:

- wartość odżywcza,
- możliwość magazynowania i dystrybucji,
- dostępność na rynku,
- niewielka liczba składników.

IZ wyda wytyczne dotyczące dystrybucji artykułów spożywczych wśród odbiorców końcowych, w tym limity ilościowe na osobę. Limity będą określały przedziały wielkości/liczby artykułów spożywczych, zapewniając jednocześnie artykuły z różnych grup towarowych.

Organizacje partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym, na mocy umowy z IP będą dystrybuować otrzymywane artykuły spożywcze wśród osób najbardziej potrzebujących za pośrednictwem swoich placówek regionalnych lub innych organizacji niedziałających w celu osiągnięcia zysku, których jednym z zadań statutowych jest wspieranie i niesienie pomocy określonej grupie osób najbardziej potrzebującym, będących w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej w stosunku do społeczeństwa.

Wielkość pomocy udostępniana poszczególnym organizacjom partnerskim uzależniona będzie od wielkości pomocy adresowanej do poszczególnych województw i posiadanej przez te organizacje infrastruktury magazynowej w tych województwach.

Wielkość pomocy kierowana do poszczególnych województw będzie ustalana corocznie na podstawie dostępnych obiektywnych wskaźników, ustalanych dla poszczególnych województw, określonych w wytycznych.

W latach 2014 i 2015 podział środków na województwa nastąpi w oparciu o liczbę zasiłkobiorców pomocy społecznej i metraż magazynów (wagi 50/50), przy czym dopuszcza się przesunięcia pomiędzy województwami, jednak nie większe niż - 10% , +10%.

Artykuły spożywcze nie mogą być przekazywane instytucjom, które otrzymują dofinansowanie z innych źródeł obejmujące wyżywienie lub pobierają opłaty za wyżywienie, z wyłączeniem placówek o charakterze dziennym świadczącym pomoc dzieciom, placówek dla osób bezdomnych, jadłodajni, szkół gminnych i powiatowych, w których prowadzone są kuchnie i stołówki ze środków tych samorządów.

W ramach PO PŻ wspierane będą także działania z myślą o zmniejszeniu wykluczenia społecznego lub zaradzeniu nadzwyczajnym sytuacjom społecznym w sposób bardziej zachęcający do samodzielności i zrównoważony. Organizacje partnerskie o zasięgu ponadregionalnym i ogólnopolskim zaproponują takie działania w ofertach składanych w ramach konkursu. Będą mogły je realizować samodzielnie albo koordynować przez swoje organizacje partnerskie lokalne, jak również przygotowywać i wspierać w realizacji takich działań.

Działania te powinny mieć na celu:

- 1) wzmocnienie samodzielności i kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 2) włączenie osób doświadczających deprivacji materialnej w funkcjonowanie społeczności lokalnych,
- 3) pomoc towarzyszącą niezbędną dla zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych osób korzystających z pomocy żywnościowej (z wyłączeniem pomocy rzeczowej).

Różnorodność ofert organizacji partnerskich pozwoli na realizację działań skutecznie włączających odbiorców pomocy i gwarantować będzie większą trwałość wyników PO PŻ.

2.2.2. Systemy krajowe

Obowiązująca od 1 maja 2004 roku **ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej**⁸, zwana dalej ustawą, określa zasady wsparcia osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, jakiej nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Świadczenia przyznawane są przez ośrodki pomocy społecznej (OPS) właściwe dla miejsca zamieszkania osoby lub rodziny i mogą mieć formę pieniężną lub niepieniężną. Pomoc pieniężna przysługuje osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza odpowiedniego kryterium dochodowego⁹. Ze świadczeń pomocy społecznej¹⁰, niezależnie od ich rodzaju, liczby i źródła finansowania korzysta corocznie ponad 2 mln osób.

„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”¹¹ - Celem tego programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Kryterium do udzielenia pomocy wynosi 150% odpowiedniego kryterium dochodowego określonego w ustawie.

Formy udzielanej pomocy stanowią: posiłek, świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności, świadczenie rzeczowe.

Środki budżetu państwa przewidziane na realizację programu wynoszą rocznie 550 mln zł.

Ze względu na fakt, że osoby bezdomne są jedną z grup najbardziej zagrożonych skrajnym ubóstwem, oprócz zadań ustawowych, podejmowane są inne działania w celu pomocy tej grupie. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej realizuje np. **„Program wspierający powrót osób bezdomnych do społeczności”**, na który przeznaczona jest kwota w wysokości 5 mln zł rocznie.

⁸ Dz. U. z 2013 r., poz. 182, z późn. zm.

⁹ Kryteria dochodowe określone są w art. 8 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej i wynoszą: dla osoby samotnie gospodarującej - 542 zł, na osobę w rodzinie - 456 zł, rodziny - suma kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

¹⁰ Sprawozdanie MPiPS-03 za 2012 rok.

¹¹ Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 przyjęty Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. (M.P., poz.1024).

2.3 Inne

Jednym z programów wspierających osoby najbardziej potrzebujące w UE był program „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” (PEAD). Polska uczestniczy w programie od akcesji do Unii Europejskiej, tj. od 2004 roku.

W latach 2004-2011 źródłem finansowania programu były głównie towary znajdujące się w zapasach interwencyjnych UE, tj. zboże, masło, odtłuszczone mleko w proszku i cukier. Artykuły spożywcze przekazywane osobom najuboższym musiały pochodzić z tej samej grupy towarowej co przydzielone przez Komisję Europejską zapasy interwencyjne.

Od 2012 roku zasady realizacji programu zostały zmienione. Na realizację programu przeznaczane były środki finansowe, a głównym celem tego programu stało się zapewnienie zbilansowanej diety osobom potrzebującym. Zgodnie z zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady, w ramach programu powinny być dystrybuowane artykuły z różnych grup towarowych, charakteryzujące się wysoką wartością odżywczą.

Administracją programu w Polsce zajmowała się Agencja Rynku Rolnego (ARR). Przedsiębiorcy wybrani przez ARR w drodze przetargu, dostarczali gotowe artykuły spożywcze do ponad 140 magazynów organizacji charytatywnych wskazanych w obwieszczeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu organizacji charytatywnych uprawnionych do uczestniczenia w programie dostarczania żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej¹² (Federacja Polskich Banków Żywności, Caritas Polska, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż) na terenie całego kraju. Ww. organizacje charytatywne każdego roku dystrybuowały otrzymywane artykuły spożywcze, bezpośrednio lub za pośrednictwem innych lokalnych organizacji (ok. 7 500) wśród 3 mln osób najuboższych spełniających kryteria określone w ustawie. Pomoc żywnościowa przekazywana była m.in. ubogim rodzinom wielodzietnym, osobom bezrobotnym i bezdomnym. Wszystkie produkty były specjalnie oznakowane.

W latach 2004 – 2013 Komisja Europejska (KE) przeznaczyła na realizację programu w Polsce środki finansowe i towary z zapasów interwencyjnych o łącznej wartości ok. 623 mln Euro tj. ok. 2,5 mld zł. Polska wykorzystywała 100% środków przeznaczonych na realizację PEAD.

W ciągu 10 lat realizacji programu PEAD w Polsce powstało wiele organizacji charytatywnych i pożytku publicznego. Organizacje te przystosowały swoje zaplecza infrastrukturalne, logistyczne i administracyjne, ale także zainwestowały w kapitał ludzki, niezbędny do realizacji programu. Zarówno żywność przekazywana w ramach programu, jak i środki finansowe na jego realizację, przyczyniły się do powstania sieci złożonych, współpracujących i ściśle od siebie zależnych lokalnych powiązań. Wiele organizacji zbudowało w swoim otoczeniu dodatkowe aktywności: noclegownie dla bezdomnych, jadłodajnie, świetlice środowiskowe, czy centra wolontariatu.

Dlatego też planuje się, aby nowy PO PŻ wykorzystał dotychczasowe sprawdzone rozwiązania dotyczące dystrybucji żywności dla osób najbardziej potrzebujących oraz kryteriów przyznawania pomocy.

Program PEAD był dodatkowym wsparciem dla osób korzystających z pomocy społecznej, a z uwagi na wyższe kryteria dochodowe w stosunku do kryteriów dochodowych

¹² *Dziennik Urzędowy Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej Nr 1 (2004).*

uprawniających do korzystania z pomocy społecznej, był także ogromnym wsparciem dla osób, których dochód, chociaż na niskim poziomie, uniemożliwiał jednak stałe wsparcie z pomocy społecznej. Pomoc udzielana w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w tym z powodów losowych lub klęsk żywiołowych, dawała szansę na szybką interwencję i wsparcie osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej.

Ponadto z dotychczasowych doświadczeń z realizacji Programu PEAD wynika, że pomoc żywnościowa może być skutecznie realizowana przez organizacje partnerskie i będzie uzupełnieniem działań realizowanych w ramach programów krajowych finansowanych z budżetu państwa i budżetów samorządów lokalnych.

3. REALIZACJA

3.1. Określenie osób najbardziej potrzebujących

Pomoc będzie kierowana do tych osób, które z przyczyn finansowych, nie mogą zapewnić sobie odpowiedniego posiłku. Dlatego pomoc trafiać będzie do ograniczonej liczby osób w najtrudniejszej sytuacji, ale w sposób intensywny i stanowić systematyczne wsparcie.

Pomocą objęte będą osoby o dochodach, nieprzekraczających kwot określonych procentowo w stosunku do kryteriów dochodowych i przesłanek, o których mowa odpowiednio w art. 8 ust. 1 i art. 7 ustawy.¹³ Jednak w szczególnie uzasadnionych przypadkach z pomocy będą mogły korzystać również osoby, które przekroczyły te kryteria.

W latach 2014-2015 dochody osób nie mogą przekraczać 150% kryteriów, o których mowa wyżej. Od 2016 r. kryteria dochodowe określane będą w wytycznych. Uzgodnienia w tym zakresie dokonywane będą w ramach Zespołu doradczego.

Organizacje partnerskie uczestniczące w PO PŻ powinny współpracować z OPS w zakresie doboru odbiorców lub weryfikacji kwalifikowalności odbiorców końcowych. OPS powinny wydawać osobom zaświadczenia o korzystaniu z pomocy społecznej albo przekazywać organizacjom listy osób, pod warunkiem uzyskania ich zgody. Ponadto powinny rozpowszechniać informacje o realizacji Programu i wskazywać najbliższe miejsca lub punkty wydawania artykułów spożywczych.

Organizacje partnerskie będą mogły również samodzielnie kwalifikować osoby do udziału w Programie w oparciu o wyżej wymienione kryteria, w szczególności osoby bezdomne, osoby pokrzywdzone w wyniku zdarzenia losowego lub sytuacji kryzysowej albo klęski żywiołowej.

Pomocą w ramach PO PŻ zostanie objętych około 2,5 mln osób rocznie, a dostęp do pomocy będzie bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

3.2 Wybór operacji

Realizacja PO PŻ opierać się będzie na 4 podstawowych operacjach w ramach 7 podprogramów na każdy rok.

---

¹³ Przesłanki, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej to bezdomność, sieroctwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe, klęski żywiołowe lub ekologiczne.

I - Dostawy żywności

Celem będzie dostarczenie artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich przez przedsiębiorców wyłonionych w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Beneficjentem operacji będzie IP.

II – Dystrybucja żywności

Celem będzie przekazywanie przez organizacje partnerskie żywności odbiorcom końcowym.

III - Działania na rzecz włączenia społecznego

Celem będzie prowadzenie działań na rzecz włączenia społecznego odbiorców końcowych pomocy.

Beneficjentami operacji II i III będą organizacje partnerskie.

IV - Działania w zakresie pomocy technicznej

Celem będzie wsparcie procesów i działań, które mają istotny wpływ na wdrażanie i realizację PO PŻ. Beneficjentami operacji będą instytucje zaangażowane w realizację PO PŻ, a także organizacje partnerskie w zakresie wzmocnienia potencjału kadrowego.

Operacja wspierana przez PO PŻ nie może otrzymywać wsparcia w ramach jakiegokolwiek innego instrumentu UE.

IZ corocznie określi m.in:

- łączną wartość środków przeznaczonych na realizację dostaw żywności, w podziale na województwa i na organizacje partnerskie,
- rodzaje artykułów spożywczych, które będą objęte procedurą postępowania o zamówienie publiczne,
- kryteria kwalifikowalności wydatków,
- kryteria wyboru organizacji partnerskich lokalnych, którym organizacje partnerskie mogą powierzać dalszą dystrybucję artykułów spożywczych,
- katalog kwalifikowanych działań na rzecz włączenia społecznego,
- katalog kosztów kwalifikowanych do wypłat z tytułu kosztów pomocy technicznej,
- okres i tryb wnioskowania i rozliczania kosztów,
- obowiązki w zakresie informowania i komunikacji.

Na każdy podprogram w ramach PO PŻ organizacja partnerska o zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym będzie składać do IP wnioski o dofinansowanie kosztów operacji II i III.

Po rozpatrzeniu wniosków o dofinansowanie IP będzie zawierać z organizacjami partnerskimi umowy uwzględniające realizację odpowiednich operacji.

Wypłaty z tytułu kosztów operacji II i III będą wypłacane w formie finansowania ryczałtowego.

Wypłaty w ramach danego podprogramu będą realizowane w formie płatności okresowych i płatności końcowej.

3.3. Wybór organizacji partnerskich

W realizacji PO PŻ wyróżnione będą 2 typy organizacji partnerskich:

- I. ogólnopolska lub ponadregionalna – organizacja pozarządowa wybrana przez IZ, realizuje działania w ramach PO PŻ,
- II. lokalna – organizacja pozarządowa lub podmioty niepubliczne, które realizują działania w ramach PO PŻ na podstawie umowy z organizacją partnerską ogólnopolską lub ponadregionalną albo inną lokalną.

Wybór organizacji partnerskich I typu nastąpi w drodze konkursu¹⁴. Organizacje te muszą mieć zasięg ogólnopolski albo ponadregionalny, posiadać infrastrukturę do przechowywania artykułów spożywczych, w tym wymagających przechowywania w niskich temperaturach. Jednocześnie działalność ich nie może dotyczyć tylko dystrybucji żywności, chyba, że współpracują z innymi organizacjami, które takie zadania realizują. Przy wyborze organizacji będą brane pod uwagę:

- 1) działania non-profit na rzecz osób najbardziej potrzebujących,
- 2) potencjał organizacyjny i techniczny do realizacji działań w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych, jak również działań na rzecz włączenia społecznego – zasięg ogólnopolski lub ponadregionalny (tj. infrastruktura magazynowa w co najmniej 5 województwach, w tym magazyny i chłodnie),
- 3) zdolności administracyjne do:
  - a) realizacji działań w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych uzyskanych ze środków PO PŻ,
  - b) realizacji działań na rzecz włączenia społecznego,
  - c) prowadzenia odrębnych systemów ewidencji księgowej i gospodarki magazynowej artykułów dostarczanych z PO PŻ oraz z innych źródeł,
- 4) doświadczenie we współpracy z lokalnymi organizacjami charytatywnymi lub posiadanie sieci organizacji współpracujących przy dystrybucji żywności i prowadzeniu działań na rzecz włączenia społecznego,
- 5) doświadczenie w prowadzeniu działań o charakterze włączenia społecznego lub stała współpraca z organizacjami lub podmiotami prowadzącymi takie działania.

Organizacje partnerskie o zasięgu ponadregionalnym i ogólnopolskim będą pełniły funkcję centrali dla organizacji, z którymi podpiszą umowy partnerskie i będą odpowiedzialne za ich działania.

Struktura organizacji partnerskich może być kilkupoziomowa.

3.4. Komplementarność z Europejskim Funduszem Społecznym (EFS)

PO PŻ w Polsce jest zgodny z horyzontem czasowym Strategii Rozwoju Kraju 2020, szczególnie w obszarze dotyczącym spójności społecznej i terytorialnej, w celu III.1 „Integracja społeczna” - kierunek interwencji III.1.2. „Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych”. Wpisuje się też w cel główny Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu

¹⁴ W 2014 r. do realizacji PO PŻ wybrano następujące organizacje: Caritas Polska, Polski Czerwony Krzyż, Polski Komitet Pomocy Społecznej i Federację Banków Żywności.

i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – „obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprivacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy”.

W latach 2014-2020 w Polsce EFS będzie współfinansował krajowy program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), a także 16 regionalnych programów operacyjnych.

Podejmowane w programach realizujących Cel tematyczny 9 przedsięwzięcia powiązane z włączeniem społecznym i redukcją ubóstwa powinny prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie.

Interwencja przewidziana w PO PŻ nastawiona jest przede wszystkim na wsparcie w zabezpieczeniu podstawowej potrzeby, jaką jest żywność, natomiast interwencja z EFS ma na celu aktywizację zawodową.

Szczególne znaczenie dla komplementarności z interwencją FEAD mają: Priorytet 9.4 *Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie* oraz 9.7 *Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym*.

Na poziomie krajowym w PO WER wsparcie przeznaczone będzie przede wszystkim na wsparcie ram realizacji polityki na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa oraz wybrane grupy najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. W regionalnych programach operacyjnych wsparcie EFS przeznaczone będzie dla osób wykluczonych społecznie na działania w zakresie włączenia społecznego, szczególnie w kierunku poprawy zdolności do zatrudnienia.

Działania PO PŻ skierowane będą również do osób indywidualnych, ale pozostaną ograniczone do osób najbardziej potrzebujących. Nie przewiduje się działań zmierzających do poprawy zdolności do zatrudnienia.

Wszystkie działania, w tym na rzecz włączenia społecznego, mają na celu niwelowanie ubóstwa, przejawiającego się brakiem możliwości zapewnienia sobie pożywienia i posiłku. Z tego względu w ramach działań PO PŻ nie będą prowadzone działania w zakresie aktywizacji zawodowej.

Jednak ze względu na fakt, że działania na rzecz włączenia społecznego PO PŻ skierowane są również na walkę z wykluczeniem społecznym osób, rodzin i grup społecznych, konieczna jest koordynacja zapewniająca kompatybilność działań. Jednym z działań w zakresie koordynacji będzie monitorowanie przez Zespół doradczy przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej realizacji działań na rzecz włączenia społecznego w ramach PO PŻ pod kątem ich komplementarności z zakresem wsparcia oferowanym w ramach EFS. Na zagrożenie dublowania się interwencji finansowanych z EFS i FEAD należy zwracać uwagę również na etapie realizacji regionalnych programów operacyjnych.

Uzyskanie właściwego poziomu komplementarności interwencji pozwoli na uzyskanie lepszych efektów tych interwencji.

3.5. Struktura instytucjonalna

System instytucjonalny określają ustawy o pomocy społecznej i o Agencji Rynku Rolnego¹⁵. Odpowiednie zmiany zostaną też wprowadzone w ustawie o finansach publicznych.

Tablica 1. Wykaz instytucji PO PŻ

Instytucja	Nazwa instytucji	Kierownictwo instytucji – minister właściwy ds. /Prezes
Desygnująca (ID)	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	rozwoju regionalnego
Zarządzająca (IZ)	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS)	zabezpieczenia społecznego
Certyfikująca (IC)	Ministerstwo Finansów (MF)	finansów publicznych
Audytowa (IA)	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej (GIKS), Departament Ochrony Interesów Finansowych UE, Ministerstwo Finansów	Podsekretarz stanu w MF
Pośrednicząca (IP)	Agencja Rynku Rolnego	Prezes Agencji Rynku Rolnego
Odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE	Ministerstwo Finansów	finansów publicznych

IZ ponosi odpowiedzialność za skuteczne i sprawne wdrażanie PO PŻ. W tym celu IZ wydaje wytyczne regulujące kwestie szczegółowe dla PO PŻ.

IP jest ARR, która wykonuje zadania na podstawie porozumienia z IZ.

IZ kontroluje wykonywanie zadań przez IP. Kontrole są przeprowadzane w oparciu o ustawę z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej¹⁶.

Rolą IC jest sporządzanie wniosków do KE o płatność. Rolę IC pełni minister właściwy ds. finansów publicznych, a w ramach MF Departament Instytucji Płatniczej.

IA zapewnia prowadzenie audytów systemów zarządzania i kontroli na podstawie stosownej próby operacji oraz rocznego sprawozdania finansowego. Funkcję IA pełni GIKS - sekretarz albo podsekretarz stanu w MF, który wykonuje swoje zadania za pośrednictwem Departamentu Ochrony Interesów Finansowych UE MF oraz 16 urzędów kontroli skarbowej.

¹⁵ Projekt nowelizacji ustawy o pomocy społecznej i ustawy o Agencji Rynku zawarty jest odpowiednio w art. 86 i 85 projektu ustawy o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020.

¹⁶ Dz. U. nr 185, poz.1092

Desygnacji podlegają: IZ, IC, IA oraz IP, jednak w przypadku IZ, IC oraz IP desygnacja oparta jest na sprawozdaniu i opinii niezależnej IA, która ocenia zgodność systemu z kryteriami określonymi w rozporządzeniu FEAD.

Desygnacji udziela minister właściwy ds. rozwoju regionalnego. Audyt przed udzieleniem desygnacji przeprowadzi GIKS.

3.6. Monitorowanie i ewaluacja

IZ będzie przedkładała KE do dnia 30 czerwca każdego roku sprawozdanie z realizacji PO PŻ w poprzedzającym roku budżetowym. Sprawozdanie końcowe z realizacji Programu zostanie przedłożone KE do dnia 30 września 2023 r.

Aby ocenić skuteczność i sprawność PO PŻ będą przeprowadzane ewaluacje: *ex ante*, bieżąca oraz *ex post*, które będą służyć poprawie struktury i jego jakości. W okresie realizacji PO PŻ IZ będzie mogła dokonywać bieżących ewaluacji skuteczności i efektywności PO PŻ, przez niezależnych ekspertów. Oceny te będą podawane do wiadomości publicznej.

Ewaluacja *ex post* zostanie przeprowadzona nie później niż 4 lata po zakończeniu okresu programowania (do 31 grudnia 2024 r.). Dokonana będzie przez KE we współpracy z państwami członkowskimi, przy wsparciu niezależnych ekspertów. Obejmie skuteczność i efektywność Funduszu, jak też trwałość osiągniętych rezultatów i wartość dodaną Funduszu.

Dodatkowo IZ przeprowadzi w 2017 r. i 2021 r. ustrukturyzowane badanie dotyczące odbiorców końcowych według wzoru udostępnionego przez Komisję.

W proces monitorowania realizacji PO PŻ będzie włączony Zespół doradczy, powołany zarządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Przedstawiciele instytucji zaangażowanych w proces wdrażania PO PŻ będą uczestniczyć w corocznych, dwustronnych spotkaniach z KE.

Organizacje partnerskie będą mogły zgłosić uwagi do sprawozdań rocznych i sprawozdania końcowego, a streszczenie ich uwag będzie załącznikiem do sprawozdań.

IZ będzie uwzględniać zasady określone w art. 5 rozporządzenia FEAD.

Realizacja wskazanych zasad na etapie przygotowania PO PŻ została zapewniona m.in. poprzez włączenie w prace przygotowawcze i proces konsultacji społecznych Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania. Dodatkowo przedstawiciel Pełnomocnika włączony zostanie w prace Zespołu roboczego, do którego zadań będzie należała m.in. kontrola realizacji Programu poprzez opiniowanie sprawozdań z realizacji PO PŻ, inicjowanie zmian w PO PŻ.

Szczególne uwagi zostaną zwrócone na grupy najsłabsze, co będzie miało odzwierciedlenie w kryteriach dostępu poprzez zastosowanie art. 7 ustawy do kwalifikacji osób uprawnionych do korzystania z działań wynikających z PO PŻ.

Sposoby rzeczywistej realizacji powyższych zasad w praktyce będą sprawdzane w procesie monitoringu, ewaluacji oraz kontroli.

W celu ewentualnej modyfikacji przyjętych założeń PO PŻ zbierane będą dane, określone szczegółowo w wytycznych, dotyczące m.in.:

- liczby osób objętych pomocą żywnościową w podziale na wysokość dochodu odbiorców końcowych,

- liczby osób objętych pomocą żywnościową, w tym w podziale na grupy odbiorców końcowych (w tym dzieci), płeć,
- liczby osób objętych działaniami na rzecz włączenia społecznego w podziale na grupy odbiorców końcowych, płeć,
- liczby organizacji partnerskich lokalnych dystrybuujących artykuły,
- liczby gmin, z którymi współpracują organizacje partnerskie,
- ilości i wartości netto produktów żywnościowych przekazanych odbiorcom końcowym,
- wielkości wypłat z tytułu kosztów administracyjnych, magazynowania i transportu oraz prowadzenia działań na rzecz włączenia społecznego.

Dane, w zależności od potrzeb, będą zbierane w podziale na województwa i organizacje partnerskie.

3.7. Pomoc techniczna

Beneficjentami pomocy technicznej będą państwowe jednostki budżetowe i państwowe osoby prawne wskazane w części „System instytucjonalny” – Agencja Rynku Rolnego, Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Operacje realizowane jako interwencje w obszarze pomocy technicznej będą miały na celu wsparcie procesów i działań, które mają istotny wpływ na wdrażanie i realizację PO PŻ, budowanie potencjału instytucji lub wzmacnianie i utrwalanie potencjału stworzonego do realizacji Programu PEAD oraz wsparcie merytoryczne i eksperckie wdrażania PO PŻ. W drugiej kolejności pomoc techniczna przeznaczona zostanie na wsparcie systemu wdrażania pod kątem administracyjno-technicznym.

Jednym z najważniejszych czynników, które będą decydować o sprawnym wdrażaniu PO PŻ jest zapewnienie odpowiedniej zdolności administracyjnej instytucji uczestniczących w systemie realizacji PO PŻ. Muszą one dysponować odpowiednim potencjałem kadrowym oraz zdolnością do sprawnego realizowania zadań, co ma kluczowe znaczenie dla procesu realizacji PO PŻ na każdym etapie jego wdrażania. Dlatego też wsparcie w tym zakresie zostanie ukierunkowane przede wszystkim na zapewnienie wysokokwalifikowanej kadry, także przez szkolenia, warsztaty, seminaria, spotkania, wymianę doświadczeń oraz inne formy podnoszenia kwalifikacji. Środki te pozwolą również na pokrycie potrzeb związanych z kosztami funkcjonowania tych instytucji, w tym zakup sprzętu, wyposażenia i materiałów niezbędnych do realizacji zadań.

Pomoc techniczna zabezpieczy także prawidłowe wykorzystanie środków PO PŻ przez zapewnienie wsparcia w obszarze kontroli i audytu, doradztwa, ekspertyz, analiz, tłumaczeń, a także zamówień publicznych, organizacji spotkań, wyjazdów służbowych, pozwalających na bieżące monitorowanie i weryfikowanie wdrażania PO PŻ.

Pomoc techniczna to także bardzo ważny element usprawniający wsparcie systemu monitorowania, w tym pracy i spotkań Zespołu doradczego, procesu ewaluacji oraz informacji i promocji.

Pomoc techniczna przyczyni się także do zapewnienia odpowiedniej informacji o PO PŻ wśród jego beneficjentów, odbiorców końcowych, jak i ogółu społeczeństwa. Pozwoli też na budowę narzędzi informatycznych, które wspierać będą zadania związane między innymi z zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, a także na inicjowanie, koordynowanie współpracy organizacji partnerskich różnych szczebli, współpracy z instytucjami administracji publicznej, promowanie dobrych praktyk, wymianę doświadczeń, podnoszenie kompetencji kadr tych organizacji.

Będzie to miało wpływ na sprawność i efektywność realizacji PO PŻ.

Środki pomocy technicznej przeznaczone zostaną na:

- pokrycie kosztów zatrudnienia pracowników w celu zapewnienia sprawnej realizacji projektu;
- podnoszenie kwalifikacji personelu zaangażowanego w realizację PO PŻ, m.in. przez szkolenia oraz inne formy podnoszenia kwalifikacji;
- wynajem pomieszczeń oraz urządzenie miejsc pracy;
- zakup i instalację sprzętu i wyposażenia;
- pokrycie kosztów eksploatacji sprzętu i wyposażenia oraz zakup niezbędnych licencji i oprogramowania informatycznego, a także zakupu usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych dla potrzeb efektywnej realizacji programu;
- opracowanie i utrzymanie systemów informatycznych mających na celu obsługę PO PŻ, informatyzację procesu wymiany i przechowywania dokumentów;
- wsparcie procesu zarządzania i wdrażania PO PŻ;
- organizacja spotkań, konferencji, wyjazdów służbowych;
- przygotowanie analiz, ekspertyz, ocen, sprawozdań, badań ewaluacyjnych;
- finansowanie pomocy udzielonej przez ekspertów zewnętrznych;
- finansowanie kosztów procesu ewaluacji;
- realizację działań informacyjno-promocyjnych.

4. ZAANGAŻOWANIE ZAINTERESOWANYCH PODMIOTÓW

Zarządzeniem nr 24¹⁷ z dnia 27 sierpnia 2013 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej powołał Zespół do Spraw Opracowania Koncepcji Wdrożenia w Polsce Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Do składu Zespołu zaproszono, obok przedstawicieli Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, przedstawicieli innych ministerstw, Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania, ARR, a także związków jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, organizacji pracodawców oraz związków zawodowych. W grudniu 2013 roku projekt PO PŻ został skierowany do konsultacji, w tym z partnerami społecznymi.

Dodatkowo odbyły się szerokie konsultacje społeczne m.in. przez opublikowanie go na stronie internetowej MPiPS (www.mpips.gov.pl) i na portalu dla organizacji pozarządowych (www.pozytek.gov.pl) oraz otwarte spotkania w MPiPS.

Szerokie grono zainteresowanych podmiotów uczestniczyło w konsultacjach społecznych, mając możliwość składania uwag i propozycji do projektu. Uwzględnianie stanowiska

¹⁷ Dz. Urz. Min. Prac. i Pol. Społ. z 2013 r. poz. 25.

zainteresowanych podmiotów i włączanie ich we wdrażanie określonych działań oznacza większą legitymizację podejmowanych decyzji.

W okresie realizacji PO PŻ przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego powołany zostanie Zespół doradczy. Składać się on będzie z przedstawicieli ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego, ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, ministra właściwego ds. finansów publicznych, ministra właściwego ds. rynków rolnych, Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania, Prezesa Agencji Rynku Rolnego, przedstawicieli organizacji partnerskich. Spotkania Zespołu doradczego odbywać się będą w zależności od potrzeby, jednak nie rzadziej niż 2 razy w roku. Zadania Zespołu doradczego zostaną określone w akcie powołującym.

Ponadto realizowane będą działania integrujące organizacje pozarządowe wszystkich szczebli, świadczące pomoc w ramach PO PŻ w celu inicjowania i koordynowania ich współpracy, umożliwienia wymiany doświadczeń i podnoszenia kompetencji kadr.

5. PLAN FINANSOWY

PO PŻ finansowany będzie ze środków UE i ze środków krajowych (budżet państwa) w podziale 85% i 15%. Wstępna alokacja środków dla Polski na okres realizacji w latach 2014-2020 w cenach bieżących wynosi 473 359 260 EUR. Wkład środków krajowych wynosi 83 533 987 EUR.

Kwalifikowalne wydatki w ramach PO PŻ obejmować będą:

- koszty zakupu produktów żywnościowych i dostarczanie ich przez producentów do magazynów organizacji partnerskich,
- koszty administracyjne, magazynowania i transportu ponoszone przez organizacje partnerskie w wysokości 5% kosztu zakupu artykułów spożywczych,
- koszty działań na rzecz włączenia społecznego podejmowanych i zadeklarowanych przez organizacje partnerskie świadczące pomoc żywnościową dla osób najbardziej potrzebujących w wysokości 5% kosztu zakupu produktów i artykułów żywnościowych,
- koszty pomocy technicznej w wysokości 4% rocznej alokacji Programu.

Wstępnie przyjęty plan finansowy może ulegać zmianom.

FORMAT DANYCH FINANSOWYCH (SEKCJA 5):

5.1 Plan finansowy programu operacyjnego wskazujący roczne zobowiązania Funduszu i odpowiedniego współfinansowania krajowego programu operacyjnego (w EUR)

	Ogółem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fundusz a)	473 359 260	63 672 480	64 945 930	66 244 848	67 569 745	68 921 140	70 299 563	71 705 554
Współfinansowanie krajowe b)	83 533 987	11 236 320	11 461 046	11 690 267	11 924 073	12 162 554	12 405 806	12 653 921
Kwalifikowalne wydatki publiczne c) = a) + b)	556 893 247	74 908 800	76 406 976	77 935 115	79 493 818	81 083 694	82 705 369	84 359 475
Stopa współfinansowania* d) = a) / c)	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85

* Stopa ta może zostać zaokrąglona w tabeli do najbliższej liczby całkowitej. Dokładna stopa stosowana do zwrotu wydatków to współczynnik d).

5.2. Plan finansowy wskazujący kwotę łącznych środków finansowych w ramach wsparcia z programu operacyjnego dla każdego rodzaju deprivacji materialnej objętego pomocą, a także odpowiadające im środki towarzyszące (w EUR)

Obszar interwencji	Kwalifikowalne wydatki publiczne	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	556 893 247	74 908 800	76 406 976	77 935 115	79 493 818	81 083 694	82 705 369	84 359 475
Pomoc techniczna	22 275 730	2 996 352	3 056 279	3 117 404	3 179 753	3 243 348	3 308 215	3 374 379
Realizacja Programu	534 617 517	71 912 448	73 350 697	74 817 711	76 314 065	77 840 346	79 397 154	80 985 096
z czego:								
Pomoc żywnościowa	486 015 925	65 374 953	66 682 452	68 016 101	69 376 423	70 763 951	72 179 230	73 622 815
Działania na rzecz włączenia społecznego	24 300 796	3 268 747	3 334 122	3 400 805	3 468 821	3 538 198	3 608 962	3 681 141
Koszty administracyjne, magazynowania i transportu	24 300 796	3 268 748	3 334 123	3 400 805	3 468 821	3 538 197	3 608 962	3 681 140

